

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eläketurvakeskuksen luottovakuutuksesta vuosina 1992 ja 1993 aiheutuneiden tappioiden rahoitusta siirrettäisiin myöhemmille vuosille. Tällöin vuoden 1995 työeläkemaksun luottovakuutusosa olisi ennen vuotta 1994 aiheutuneiden vastuiden osalta enintään 0,5 prosenttiyksikköä muutoin tarvittavan 0,7 prosenttiyksikön sijasta. Loppuosa näiden vastuiden rahoituksesta perittäisiin vuosien 1996—1998 vakuutusmaksuissa.

Esitys vaikuttaisi työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin

eläkelain ja eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisiin vakuutusmaksuihin.

Samalla esitetään tarkistettavaksi säännöstä, jonka mukaan luottovakuutuksen vastuita on vähennettävä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 kuitenkin siten, että luottovakuutuksen vastuiden vähentämisestä koskeva muutos tulisi voimaan jo ennen tätä ajankohtaa.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Eläketurvakeskus lopetti luottovakuutusliikkeen harjoittamisen vuoden 1994 alusta työntekijäin eläkelain muuttamisesta 19 päivänä marraskuuta 1993 annetun lain (979/93) perusteella. Sanotun lain mukaan eläketurvakeskus sai luovuttaa luottovakuutuskantansa sellaiselle kotimaiselle vakuutusyhtiölle, jolla on toimilupa luottovakuutusliikkeen harjoittamiseen ja jonka osakkaana eläketurvakeskus on. Eläketurvakeskus on luovuttanut luottovakuutuskantansa 5 päivänä lokakuuta 1993 perustetulle vakuutusosakeyhtiö Garantialle.

Luottovakuutuksesta vuosina 1992—1993 eläketurvakeskukselle aiheutuneita kuluja ei pystytty turvaamaan luottovakuutuksen maksukorotuksin. Tämän vuoksi säädettiin, että vuosien 1993—1995 eläketurvakeskuksen varsinaisen toiminnan kustannuksia varten perittävä työeläkemaksun osaa voidaan käyttää edellä mainittujen kulujen rahoittamiseen. Sen

lisäksi on säädetty, että luottovakuutuksen kustannuksista, siltä osin kuin Garantian varat eivät riitä vuoden 1993 jälkeen syntyneiden tappioiden rahoittamiseen, vastaavat työeläkelaitokset yhteisesti.

Luottovakuutuksen maksukyvyyn turvaamisesta on säädetty useilla eri laeilla. Voimassa oleva säännös työntekijäin eläkelain (395/61) 13 a §:stä tuli voimaan vuoden 1994 alusta (979/93). Säännös koskee viittaussäännösten kautta myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakia (134/62) ja eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelakia (662/85). Säännös ei vaikuta yrittäjäeläkevakuutusmaksuihin.

Samalla kun säädettiin eläketurvakeskuksen luottovakuutusliikkeen lopettamisesta säädettiin myös siitä, miten eläketurvakeskuksen on vähennettävä vastuitaan kestoiltaan erilaisten luottovakuutuslaitosten osalta. Työntekijäin eläkelain 13 b §:n mukaan vastuu lainan vakuutena olevasta luottovakuutuksesta vähe-

nee vuoden 1993 lopussa olevasta määrästä lainan lyhennysohjelman mukaisesti. Vastuu muista luottovakuutuksista alenee vuosittain yhdellä kahdestoistaosalla vuoden 1993 lopussa olevasta määrästä siten, ettei vastuuta enää vuoden 2005 lopussa ole.

2. Ehdotetut muutokset

Luottovakuutuksen maksukyvyyn turvaamiseksi työeläkemaksun luottovakuutusosa olisi tämän hetkisen arvion mukaan korotettava vuodelle 1995 tämän vuotisesta 0,4 prosenttiyksiköstä 0,7 prosenttiyksiköön. Muutos vastaisi noin 400 miljoonan markan kustannuserää.

Koska vuoden 1995 työeläkemaksuun kohdistuu eri syistä usean prosenttiyksikön korotuspaine, ehdotetaan, että luottovakuutuksen osalta vuoden 1992 ja 1993 kustannusten rahoitusta voitaisiin siirtää myöhemmille vuosille enintään vuoteen 1998 saakka.

Esitys merkitsisi sitä, että työntekijäin eläkelain, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain sekä eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaisiin vakuutusmaksuihin sisältyvän luottovakuutusosan määräksi riittäisi vuonna 1995 arviolta 0,5 prosenttiyksikköä. Loppuosa korotustarpeesta jäisi vuosien 1996—1998 vakuutusmaksuihin.

Työntekijäin eläkelain 13 a §:n 3 momentin mukaan eläkelaitoksilta on voitu periä ennakkoa luottovakuutuksesta seuraavana vuonna aiheutuvia kuluja varten. Tämä säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Työntekijäin eläkelain 13 b §:n 2 momentissa säädetään lainojen vakuutena olevien luottovakuutusten vastuiden lyhentämisestä. Tämä säännös on osoittautunut liian joustamattomaksi esimerkiksi velkasaneeraus- ja muissa maksujärjestelyä vaativissa tilanteissa. Sen

vuoksi ehdotetaan täsmennyksenä, että luottovakuutuksenantaja voisi hyväksyä velkojan ja velallisen sellaisen sopimuksen lainalyhennysohjelmaan ja muihin ehtoihin, joiden arvioidaan vähentävän eläketurvakeskukselle aiheutuvia kuluja. Näin voitaisiin estää muun muassa tarpeettomia konkurssseja.

Työntekijäin eläkelain 15 §:n 3 momentissa säädetään luottovakuutuksen laiminlyönnistä. Eläketurvakeskuksen luottovakuutustoiminnan lakkaamisen johdosta tämä momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

3. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Muutos alentaa vuoden 1995 työeläkemaksun korotustarvetta 300—400 miljoonalla markalla.

4. Asian valmistelu

Esitys perustuu eläketurvakeskuksen hallituksen 20 päivänä huhtikuuta 1994 tekemään ehdotukseen. Esitys on laadittu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä ja sen valmisteluun on osallistunut eläketurvakeskus.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995. Lain 13 b § 2 momentti tulisi kuitenkin tarkoituksenmukaisuussyistä voimaan jo 1 päivänä lokakuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1467/93), ja

muutetaan 13 a §:n 1 ja 3 momentti sekä 13 b §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 19 marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93), seuraavasti:

13 a §

Eläketurvakeskuksen 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin voidaan vuosina 1995—1998 lukea myös luottovakuutustoiminnasta vuosina 1992 ja 1993 aiheutuvien kulujen peittämiseen tarvittava määrä siltä osin kuin luottovakuutusliikkeen varat eivät siihen riitä.

Vuosille 1995—1998 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitettut eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 §:n 5 momentissa säädetään.

13 b §

Edellä 1 momentissa mainittuna ajankohtana voimassa olevia lainan vakuutena olevien luottovakuutusten vastuita on vähennettävä samassa suhteessa kuin lainaa on lainaehdoissa sovitettu lyhennettäväksi. Jollei lainaa myönnettäessä ole sovittu lyhennysohjelmasta tai lyhennysohjelman mukaan lainaa on jäljellä vuoden 2005 päättyessä, luottovakuutuksen vastuuta on vähennettävä vuosittain vähintään seitsemällä prosentilla jäljellä olevasta lainapääomasta.

Muihin 1 momentissa tarkoitettuihin luottovakuutuksiin perustuvia vastuita on vähennettävä vuosittain määrällä, joka on yksi kahdestoistaosa vuoden 1993 päättyessä voimassa olleesta vastuusta. Sen estämättä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, luottovakuutuksenantaja voi hyväksyä sellaisia muutoksia lainan lyhennysohjelmaan ja muihin ehtoihin, joiden voidaan arvioida vähentävän eläketurvakeskukselle luottovakuutustoiminnasta aiheutuvia kuluja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995.

Lain 13 b §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1994.

Mikäli työnantaja on laiminlyönyt velvollisuutensa ottaa luottovakuutuksen niiden säännösten perusteella, jotka olivat voimassa ennen 1 päivää tammikuuta 1994, sovelletaan työntekijäin eläkelain 15 §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri Jorma Huuhtanen

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1467/93), ja

muutetaan 13 a §:n 1 ja 3 momentti sekä 13 b §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 19 marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 a §

Eläketurvakeskuksen 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin voidaan vuosina 1994 ja 1995 lukea myös luottovakuutustoiminnasta vuosina 1992 ja 1993 aiheutuvien kulujen peittämiseen tarvittava määrä siltä osin kuin luottovakuutusliikkeen varat eivät siihen riitä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuilta eläkelaitoksilta voidaan vuonna 1994 periä ennakkoa myös seuraavana vuonna eläketurvakeskuksen kustannuksiin luettavia 1 momentissa tarkoitettuja kuluja varten. Vuosille 1994 ja 1995 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitettut eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 §:n 5 momentissa säädetään.

Ehdotus

13 a §

Eläketurvakeskuksen 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin kustannuksiin voidaan vuosina 1995—1998 lukea myös luottovakuutustoiminnasta vuosina 1992 ja 1993 aiheutuvien kulujen peittämiseen tarvittava määrä siltä osin kuin luottovakuutusliikkeen varat eivät siihen riitä.

Vuosille 1995—1998 vahvistettavaa tämän lain mukaisen eläkevakuutuksen maksun suuruutta määrättäessä otetaan tässä pykälässä tarkoitettut eläkelaitosten kulut huomioon siten kuin 12 §:n 5 momentissa säädetään.

13 b §

Edellä 1 momentissa mainittuna ajankohtana voimassa olevia lainan vakuutena olevien luottovakuutusten vastuita on vähennettävä samassa suhteessa kuin lainaa on lainaehdoissa sovitettu lyhennettäväksi, kuitenkin vuosittain vähintään seitsemällä prosentilla lainan jäljellä olevasta määrästä. Muihin 1 momentissa tarkoitettuihin luottovakuutuksiin perustuvia vastuita on vähennettävä vuosittain määrällä, joka on yksi kahdestoistaosa vuoden 1993 päättyessä voimassa olleesta vastuusta.

Edellä 1 momentissa mainittuna ajankohtana voimassa olevia lainan vakuutena olevien luottovakuutusten vastuita on vähennettävä samassa suhteessa kuin lainaa on lainaehdoissa sovitettu lyhennettäväksi. Jollei lainaa myönnettäessä ole sovittu lyhennysohjelmasta tai lyhennysohjelman mukaan lainaa on jäljellä vuoden 2005 päättyessä, luottovakuutuksen vastuuta on vähennettävä vuosittain vähintään seitsemällä prosentilla jäljellä olevasta lainapääomasta. Muihin 1 momentissa tarkoitettuihin luottovakuutuksiin perustuvia vastuita on vähennettävä vuosittain määrällä, joka on yksi kahdestoistaosa vuoden 1993 päättyessä voimassa olleesta vastuusta. *Sen estämättä, mitä edellä tässä momentissa säädetään, luottovakuutuksenantaja voi hy-*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

väksyä sellaisia muutoksia lainan lyhennysohjelmaan ja muihin ehtoihin, joiden voidaan arvioida vähentävän eläketurvakeskukselle luottovakuutustoiminnasta aiheutuvia kuluja.

15 §

Mitä 1 momentissa on säädetty hyvikkeen perimisestä, sovellettakoon vastaavasti, milloin työnantaja tai eläkelaitos on laiminlyönyt ottaa 13 §:ssä säädetyn luottovakuutuksen.

(3 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Lain 13 b §:n 2 momentti tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 1994.

Mikäli työnantaja on laiminlyönyt velvollisuutensa ottaa luottovakuutuksen niiden säännösten perusteella, jotka olivat voimassa ennen 1 päivää tammikuuta 1994, sovelletaan työntekijäin eläkelain 15 §:n 3 momenttia sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

